ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ ΑΝΤΟΝΙΟ ΤΙΖΖΑΝΟ

της 26ης Σεπτεμβρίου 2002 [1]

1. Με διάταξη της 28ης Ιουλίου 2000, το High Court of Justice (England & Wales), Queen's Bench Division (Ηνωμένο Βασίλειο), υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 234 ΕΚ, δύο προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία του άρθρου 49 ΕΚ. Εν περιλήψει, θέλει να πληροφορηθεί αν είναι συμβατή με την τελευταία διάταξη η ρύθμιση κράτους μέλους η οποία απαγορεύει την τηλεοπτική μετάδοση στην ημεδαπή αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη, όταν στον χώρο των εκδηλώσεων αυτών έχουν τοποθετηθεί πινακίδες για τη διαφήμιση προϊόντων (εν προκειμένω, οινοπνευματωδών ποτών) των οποίων η τηλεοπτική διαφήμιση απαγορεύεται εντός του πρώτου κράτους.

Το κανονιστικό πλαίσιο

2. Όσον αφορά την κοινοτική ρύθμιση, εν προκειμένω επιρροή ασκεί το άρθρο 49 ΕΚ, το οποίο ως γνωστόν εγγυάται την ελεύθερη παροχή υπηρεσιών εντός της Κοινότητας.

3. Από την άλλη πλευρά, όσον αφορά την εθνική ρύθμιση, πρέπει προ πάντων να αναφερθούν οι γαλλικές διατάξεις περί τηλεοπτικής διαφημίσεως οινοπνευματωδών ποτών, αρχής γενομένης από τον νόμο 91-32, της 10ης Ιανουαρίου 1991, περί καταπολεμήσεως του εθισμού στη νικοτίνη και του αλκοολισμού [2] (στο εξής: νόμος Évin), ο οποίος τροποποίησε το άρθρο L. 17 του code des débits de boissons (κώδικα περί χώρων λιανικής πωλήσεως ποτών, στο εξής: CDB) [3].

4. Ο νόμος Évin στηρίζεται στην αρχή ότι απαγορεύεται κάθε μη ρητώς επιτρεπομένη μορφή διαφημίσεως οινοπνευματωδών ποτών, τα οποία ορίζονται ως ποτά με περιεκτικότητα οινοπνεύματος ανώτερη του 1,2 βαθμού. Κατ' εφαρμογήν της αρχής αυτής, η τηλεοπτική διαφήμιση οινοπνευματωδών, εφόσον δεν επιτρέπεται ρητώς από το άρθρο 17 του CDB, είναι απαγορευμένη.

5. Η απαγόρευση αυτή επιβεβαιώθηκε ρητώς από το άρθρο 8 του διατάγματος 92-280, της 27ης Μαρτίου 1992,

1 — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η ιταλική.

2 — JORF της 12ης Ιανουαρίου 1991, σ. 615.

3 — Στη συνέχεια, άρθρο L. 3323-2 του code de la santé publique (κώδικα δημόσιας υγείας).

περί τηλεοπτικών διαφημίσεων και χορηγιών [4], το οποίο ορίζει:

«Απαγορεύεται η διαφήμιση που αφορά, αφενός, τα προϊόντα των οποίων η τηλεοπτική διαφήμιση αποτελεί αντικείμενο νομοθετικής απαγορεύσεως και, αφετέρου, τα ακόλουθα προϊόντα και τους ακόλουθους οικονομικούς τομείς:

ποτά με περιεκτικότητα οινοπνεύματος ανώτερη του 1,2 βαθμού [...]».

6. Η παράβαση του νόμου Évin αποτελεί πλημμέλημα κατά το γαλλικό ποινικό δίκαιο. Συγκεκριμένα, το άρθρο L. 21 του CDB ορίζει ότι:

«Η παράβαση των διατάξεων των άρθρων L. 17, L. 18, L. 19 και L. 20 κολάζεται με χρηματική ποινή 500 000 γαλλικών φράγκων. Το ανώτατο όριο της χρηματικής ποινής δύναται να αυξηθεί μέχρι το 50 % του ποσού που δαπανήθηκε για την παράνομη διαφήμιση.

Σε περίπτωση υποτροπής, ο δικαστής δύναται να απαγορεύσει, επί χρονικό διάστημα 1 έως 5 ετών, την πώληση του οινοπνευματώδους ποτού που αποτέλεσε αντικείμενο της παράνομης διαφημίσεως».

4 — JORF της 28ης Μαρτίου 1992, σ. 4313.

7. Επί πλέον, για τον έλεγχο που πρέπει να ασκείται εν προκειμένω, σημαντικός ρόλος έχει ανατεθεί στο Conseil supérieur de l'audiovisuel (ραδιοτηλεοπτικό συμβούλιο, στο εξής: CSA), το οποίο δύναται να επιβάλλει διοικητικές κυρώσεις κατά των γαλλικών ραδιοτηλεοπτικών σταθμών που δεν τηρούν τον νόμο Évin. Στο πλαίσιο του ρόλου αυτού, το CSA εξέδωσε το 1995 κώδικα δεοντολογίας, για να γνωστοποιήσει την ερμηνεία που σκοπεύει να δίνει στις διατάξεις του νόμου Évin όσον αφορά τις μεταδόσεις αθλητικών εκδηλώσεων κατά τις οποίες προβάλλονται διαφημίσεις οινοπνευματωδών ποτών (π.χ. στις φανέλες των αθλητών ή σε διαφημιστικές πινακίδες παραπλεύρως του αγωνιστικού χώρου).

8. Για να αποκλειστεί οποιαδήποτε διάκριση μεταξύ γαλλικών και ξένων οινοπνευματωδών ποτών, ο κώδικας απαιτεί τη μεγαλύτερη δυνατή επαγρύπνηση των διαφημιστών, των μεσαζόντων, των αθλητικών ομοσπονδιών και των τηλεοπτικών σταθμών όταν τέτοιες διαφημίσεις προβάλλονται κατά τη διάρκεια αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό. Στην περίπτωση αυτή, οι σταθμοί που μεταδίδουν στη Γαλλία τις εικόνες των εκδηλώσεων δεν πρέπει να επιδεικνύουν ανοχή έναντι των διαφημίσεων που προβάλλονται στον χώρο των εκδηλώσεων αυτών, μη μετέχοντας στην τοποθέτηση των διαφημιστικών πινακίδων και αποφεύγοντας, στο μέτρο του δυνατού, την εμφάνισή τους στα πλάνα της τηλεοράσεως.

9. Στη συνέχεια, ο γενικός αυτός κανόνας διευκρινίζεται μέσω διακρίσεως μεταξύ «πολυεθνικών εκδηλώσεων» και «λοιπών

εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται στο εξωτερικό»[5]. Όταν πρόκειται για «πολυεθνικές εκδηλώσεις», των οποίων οι εικόνες μεταδίδονται σε μεγάλο αριθμό χωρών οπότε δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι απευθύνονται κυρίως στο γαλλικό κοινό, οι τηλεοπτικοί σταθμοί δεν μπορούν να κατηγορηθούν για ανοχή, ακόμη και αν οι διαφημίσεις εμφανιστούν στην οθόνη, καθόσον μεταδίδονται εικόνες των οποίων οι συνθήκες λήψεως δεν ελέγχονται. Αντιθέτως, διαφορετική είναι η μεταχείριση που επιφυλάσσεται στις «λοιπές εκδηλώσεις», των οποίων η μετάδοση απευθύνεται ειδικά στο γαλλικό κοινό. Στην περίπτωση αυτή, όταν η ρύθμιση της φιλοξενούσας χώρας επιτρέπει τη διαφήμιση οινοπνευματωδών ποτών στους αγωνιστικούς χώρους, όσοι έρχονται σε διαπραγματεύσεις με τους κατόχους τηλεοπτικών δικαιωμάτων οφείλουν να πράττουν ό,τι είναι δυνατόν για να αποτρέψουν την εμφάνιση διαφημίσεων οινοπνευματωδών ποτών στη Γαλλία, ενημερώνοντας τους αλλοδαπούς αντισυμβαλλομένους για την ισχύουσα ρύθμιση.

10. Τέλος, πρέπει να αναφερθεί διά βραχέων η σχετική αγγλική ρύθμιση, η οποία, σύμφωνα με όσα προκύπτουν από τη διάταξη περί παραπομπής, δεν απαγορεύει την τηλεοπτική διαφήμιση οινοπνευματωδών ποτών[6]. Ωστόσο, η ρύθμιση αυτή ορίζει γενικώς ότι τα διαφημιστικά μηνύματα δεν πρέπει να δίνουν την εντύπωση ότι τα ποτά αυτά μπορούν να αυξήσουν τις διανοητικές ή φυσικές (και ιδίως σεξουαλικές) ικανότητες, τη δημοτικότητα, την ελκυστικότητα, την αρρενωπότητα ή θηλυκότητα, ή να βοηθήσουν στις προσωπικές σχέσεις ή να προσφέρουν κοινωνικές ή αθλητικές επιτυχίες.

Τα πραγματικά περιστατικά και η διαδικασία

11. Τα πραγματικά περιστατικά στρέφονται γύρω από μία σειρά κατά το μάλλον ή ήττον αλληλένδετων συμβατικών σχέσεων μεταξύ των εταιριών Bacardi-Martini SAS, Cellier des Dauphins, Newcastle United Football Company Ltd, Dorna Marketing (UK) Ltd και CSI Ltd (στο εξής αντιστοίχως: Bacardi, Cellier, Newcastle, Dorna και CSI. Ειδικότερα, οι Bacardi και Cellier είναι γαλλικές εταιρίες παραγωγής και εμπορίας οινοπνευματωδών ποτών· η Newcastle είναι αγγλική εταιρία η οποία διαχειρίζεται ένα ποδοσφαιρικό σωματείο και ένα γήπεδο ιδιοκτησίας της· η Dorna είναι εταιρία με εγκαταστάσεις στην Αγγλία και Ουαλλία και ασχολείται με την πώληση και διαχείριση διαφημιστικών χώρων σε ηλεκτρονικές πινακίδες που είναι τοποθετημένες γύρω από τον αγωνιστικό χώρο γηπέδων ποδοσφαίρου· τέλος, η CSI είναι εταιρία αγγλικού δικαίου, της οποίας η δραστηριότητα συνίσταται στην πώληση δικαιωμάτων τηλεοπτικής μεταδόσεως αθλητικών εκδηλώσεων.

5 — Το CSA δεν έχει παραθέσει επίσημο κατάλογο των εκδηλώσεων που θεωρεί ως «πολυεθνικές» ή «λοιπές». Ωστόσο, φαίνεται ότι θεωρεί ως «πολυεθνικές εκδηλώσεις» όλους τους γύρους του ευρωπαϊκού κυπέλλου πρωταθλητριών (ποδόσφαιρο), κάθε διεθνή αγώνα, περιλαμβανομένων των φιλικών, της γαλλικής εθνικής ομάδας ποδοσφαίρου, όλους τους αγώνες του κυπέλλου των πέντε (νυν έξι) εθνών (ράγκμπυ), τους τελικούς του παγκοσμίου κυπέλλου ράγκμπυ και όλα τα grand prix της φόρμουλα 1. Αντιθέτως, θεωρούνται ως «λοιπές εκδηλώσεις» οι προκριματικοί γύροι (πριν από τους προημιτελικούς) του κυπέλλου UEFA (ποδόσφαιρο), οι προκριματικοί γύροι (πριν από τους προημιτελικούς) του (καταργηθέντος) ευρωπαϊκού κυπέλλου κυπελλούχων (ποδόσφαιρο) και οι αγώνες του κυπέλλου ιντερτότο (ποδόσφαιρο).

6 — Το High Court αναφέρει ειδικότερα τις διατάξεις του British Code of Advertising (βρετανικού κώδικα διαφημίσεως).

12. Οι συμβατικές σχέσεις των μερών μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

i) βάσει συμφωνίας που συνήφθη το 1994 μεταξύ, αφενός, της Football Association Premier League Ltd και των εταιριών που είναι μέλη της (στις οποίες περιλαμβάνεται η Newcastle) και, αφετέρου, της Dorna, η τελευταία ανέλαβε την πώληση και διαχείριση διαφημιστικών χώρων κατά μήκος της περιμέτρου του αγωνιστικού χώρου των γηπέδων για όλους τους εντός έδρας αγώνες των ομάδων της Premier League·

ii) βάσει δύο συμφωνιών που η Dorna συνήψε τον Νοέμβριο του 1996 με τις Bacardi και Cellier, η πρώτη ανέλαβε να θέσει στη διάθεση των δύο γαλλικών εταιριών διαφημιστικούς χώρους κατά τη διάρκεια αγώνα μεταξύ της Newcastle και της Metz (γαλλικής ομάδας), ο οποίος επρόκειτο να διεξαχθεί στην Αγγλία στις 3 Δεκεμβρίου 1996 στο πλαίσιο του τρίτου γύρου του κυπέλλου UEFA·

iii) στη συνέχεια, βάσει χωριστής συμβάσεως η Newcastle εκχώρησε στη CSI τα δικαιώματα μεταδόσεως του αγώνα αυτού, αναλαμβάνοντας, κατά το μέρος που έχει σημασία εν προκειμένω, την υποχρέωση να επιτρέψει την απ' ευθείας μετάδοση του αγώνα στη γαλλική τηλεόραση. Ακολούθως, τα δικαιώματα μεταδόσεως του αγώνα αυτού στη Γαλλία εκχωρήθηκαν από τη CSI στην Canal+.

13. Την ημέρα που είχε καθοριστεί για τον αγώνα αυτόν, λίγο πριν από την έναρξή του, η Newcastle αντελήφθη ότι οι Bacardi και Cellier είχαν αποκτήσει από την Dorna διαφημιστικούς χώρους για να προβάλουν τα οινοπνευματώδη ποτά τους. Αφού ενημέρωσε την Dorna ότι ο αγώνας πρόκειται να μεταδοθεί στη Γαλλία, όπου δεν επιτρέπεται η τηλεοπτική διαφήμιση οινοπνευματωδών ποτών, η Newcastle κάλεσε την εταιρία αυτή να αφαιρέσει από τις πινακίδες της τις διαφημίσεις των δύο γαλλικών εταιριών.

14. Δεδομένου ότι δεν υπήρχε δυνατότητα να αφαιρεθούν οι διαφημίσεις πριν από την έναρξη του αγώνα, το ηλεκτρονικό σύστημα διαφημίσεως προγραμματίστηκε κατά τρόπον ώστε να αποφευχθεί κατά τη διάρκεια του αγώνα η προβολή των διαφημίσεων αυτών επί χρονικά διαστήματα μεγαλύτερα του ενός ή των δύο δευτερολέπτων.

15. Θεωρώντας ότι ζημιώθηκαν λόγω του ότι στην ουσία αφαιρέθηκαν οι διαφημίσεις τους, οι Bacardi και Cellier άσκησαν στις 23 Ιουλίου 1998 ενώπιον του High Court αγωγή κατά των Dorna και Newcastle προκειμένου να αποζημιωθούν για τη ζημία αυτή και να διαταχθούν οι εναγόμενες να παύσουν την πιο πάνω συμπεριφορά. Στη συνέχεια, βάσει συμφωνίας μεταξύ των διαδίκων, οι ενάγουσες παραιτήθηκαν από τα αιτήματά τους κατά της Dorna.

16. Ενώπιον του High Court οι Bacardi και Cellier υποστήριξαν ειδικότερα ότι η Dorna

αθέτησε τις συμβατικές της υποχρεώσεις λόγω του διαβήματος της Newcastle και ότι το διάβημα αυτό δεν μπορεί να δικαιολογηθεί «με επίκληση του νόμου Évin», καθόσον είναι ασύμβατος με το άρθρο 49 ΕΚ. Συγκεκριμένα, ο νόμος αυτός, αφενός, περιορίζει τη δυνατότητα διαφημίσεως οινοπνευματωδών ποτών στο πλαίσιο αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη αλλά μεταδίδονται στη Γαλλία και, αφετέρου, απαγορεύει ή περιορίζει τη δυνατότητα μεταδόσεως στη Γαλλία αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη, όταν στο πλαίσιο των εκδηλώσεων αυτών διαφημίζονται οινοπνευματώδη ποτά. Οι ενάγουσες θεωρούν κατά συνέπεια ότι η Newcastle έχει ευθύνη έναντι αυτών, καθόσον οδήγησε την Dorna να αθετήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις της. Από την πλευρά της, η Newcastle, με τις προτάσεις της προέβαλε μεταξύ άλλων ότι η απαίτηση να αφαιρέσει η Dorna τις διαφημίσεις των Bacardi και Cellier είναι δικαιολογημένη «βάσει των διατάξεων του νόμου Évin», λαμβανομένου υπόψη ότι οι διατάξεις αυτές είναι συμβατές με το άρθρο 49 ΕΚ.

17. Στη διάταξη περί παραπομπής, το High Court διευκρίνισε ότι, σύμφωνα με έκθεση πραγματογνωμοσύνης, κατά την εφαρμογή του κώδικα δεοντολογίας το CSA δίνει την εντύπωση ότι θέλει να καταστείλει τις παραβάσεις του νόμου Évin μόνον όσον αφορά τις διαφημίσεις γαλλικών οινοπνευματωδών ποτών. Κατά συνέπεια, οι κάτοχοι των τηλεοπτικών δικαιωμάτων σχετικά με τις αθλητικές εκδηλώσεις που πραγματοποιούνται εκτός του γαλλικού εδάφους παραιτούνται από την πώληση διαφημιστικών χώρων για τα ποτά αυτά, από φόβο να χάσουν πολύ μεγαλύτερα έσοδα από την πώληση των τηλεοπτικών δικαιωμάτων στη Γαλλία. Στο ίδιο πνεύμα, η διάταξη περί παραπομπής παραθέτει δήλωση του οικονομικού διευθυντή της Newcastle, κατά την οποία:

«Το γαλλικό δίκαιο αποτελεί πραγματικό πρόβλημα για τα ποδοσφαιρικά σωματεία που αγωνίζονται κατά γαλλικών σωματείων σε αγώνες του κυπέλλου UEFA. Περιορίζει την ελευθερία των σωματείων να πωλούν διαφημιστικούς χώρους στο γήπεδό τους. Πράγματι, η CSI συνήθως συμβουλεύει τα αγγλικά σωματεία να μη δέχονται διαφημίσεις από παρασκευαστές οινοπνευματωδών για τους αγώνες αυτούς προκειμένου να διασφαλίσουν τη μεγιστοποίηση των εσόδων τους από την τηλεόραση. Η τωρινή στάση της Newcastle είναι ότι δεν είναι πιθανό να δεχθούμε διαφημίσεις από την Bacardi ή τη Cellier ή οποιαδήποτε άλλη διαφήμιση οινοπνευματωδών για οποιονδήποτε μελλοντικό αγώνα με γαλλική ομάδα μέχρις ότου διευκρινιστεί η κατάσταση σχετικά με τον νόμο Évin. Πραγματικά δεν βλέπουμε εναλλακτική λύση.»

18. Κατά συνέπεια, εκτιμώντας ότι το βασικό ζήτημα για τη λύση της διαφοράς συνίσταται στο αν ο νόμος Évin είναι σύμφωνος με το άρθρο 49 ΕΚ, αλλά κρίνοντας ότι δεν προσήκει να αποφανθεί συναφώς χωρίς να παρασχεθεί στη Γαλλική Κυβέρνηση η δυνατότητα να λάβει θέση, το High Court αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία για

να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Αντίκεινται στο άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) τα άρθρα L.17 έως L.21 του γαλλικού κώδικα περί χώρων λιανικής πωλήσεως ποτών (οι αποκαλούμενες διατάξεις για την εφαρμογή του νόμου Évin), το άρθρο 8 του διατάγματος 92-280 της 27ης Μαρτίου 1992 και οι διατάξεις του κώδικα δεοντολογίας της 28ης Μαρτίου 1995, καθόσον εμποδίζουν ή περιορίζουν

α) τη διαφήμιση οινοπνευματωδών ποτών κατά τη διάρκεια αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας, όταν τα γεγονότα αυτά πρόκειται να μεταδοθούν τηλεοπτικώς στη Γαλλία, και

β) τη μετάδοση στη Γαλλία αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη σε χώρους όπου προβάλλονται διαφημίσεις οινοπνευματωδών ποτών;

2) Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα, αντίκειται στο άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν, κατόπιν τροποποιήσεως, άρθρο 49 ΕΚ) ο τρόπος κατά τον οποίο οι διατάξεις αυτές ερμηνεύονται και εφαρμόζονται στην πράξη από το Conseil supérieur de l' audiovisuel, καθόσον εμποδίζει ή περιορίζει

α) τη διαφήμιση οινοπνευματωδών ποτών κατά τη διάρκεια αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη πλην της Γαλλίας, όταν τα γεγονότα αυτά πρόκειται να μεταδοθούν τηλεοπτικώς στη Γαλλία, και

β) τη μετάδοση στη Γαλλία αθλητικών εκδηλώσεων που πραγματοποιούνται σε άλλα κράτη μέλη σε χώρους όπου προβάλλονται διαφημίσεις οινοπνευματωδών ποτών;»

19. Στη διαδικασία που κινήθηκε κατ' αυτόν τον τρόπο ενώπιον του Δικαστηρίου έλαβαν μέρος, εκτός από τις ενάγουσες της κύριας δίκης, η Γαλλική Κυβέρνηση, η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου και η Επιτροπή. Κατά την εξέταση της υποθέσεως, το Δικαστήριο ζήτησε από το High Court μερικές διευκρινίσεις ως προς τη σημασία του προδικαστικού ερωτήματος για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης και, για να διευκρινιστεί το πραγματικό και κανονιστικό πλαίσιο, έθεσε ερωτήσεις στις δύο κυβερνήσεις που υπέβαλαν παρατηρήσεις.

Νομική ανάλυση

20. Η υπό εξέταση υπόθεση έχει εμφανείς ιδιαιτερότητες που συνδέονται με το γεγονός ότι ένα δικαστήριο του Ηνωμένου Βασιλείου, κληθέν να αποφανθεί επί της αστικής ευθύνης που κατά το δίκαιο της χώρας αυτής έχει μια εταιρία (η Newcastle) δεδομένου ότι οδήγησε μια άλλη εταιρία (την Dorna) να αθετήσει τις συμβατικές υποχρεώσεις που

είχε έναντι τρίτων εταιριών (των Bacardi και Cellier), εκτιμά ότι για τη λύση της διαφοράς έχει καθοριστική σημασία να πληροφορηθεί αν είναι συμβατή με το κοινοτικό δίκαιο μια γαλλική ρύθμιση (ο νόμος Évin), η οποία, μολονότι δεν έχει ευθέως εφαρμογή στα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, έτυχε επικλήσεως από την πρώτη εταιρία για να δικαιολογηθεί η συμπεριφορά της. Επίσης, είναι παράξενο το γενονός ότι, σύμφωνα με τις ενδείξεις που περιέχονται στην ίδια τη διάταξη περί παραπομπής [7], πέραν της παρούσας διαδικασίας, όλοι οι διάδικοι της κύριας δίκης φαίνεται να έχουν ουσιώδες συμφέρον να κηρυχθεί το ασύμβατο του πιο πάνω νόμου με το κοινοτικό δίκαιο.

Επί της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου

Επιχειρήματα όσων υπέβαλαν παρατηρήσεις

22. Όπως προελέχθη, η Γαλλική Κυβέρνηση υποστηρίζει το απαράδεκτο της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως, υπογραμμίζοντας ειδικά ότι ο γαλλικός νόμος δεν έχει εξωεδαφική εφαρμογή. Εξ αυτού προκύπτει, κατά την κυβέρνηση αυτή, ότι μόνον ο γαλλικός τηλεοπτικός σταθμός που απέκτησε τα δικαιώματα μεταδόσεως, εν προκειμένω ο σταθμός (Canal+), θα μπορεί να θεωρηθεί υπεύθυνος για τυχόν παράβαση του νόμου Évin, και ασφαλώς όχι η Newcastle, η οποία στην πραγματικότητα επενέβη μόνον από τον φόβο να χάσει το τίμημα της πωλήσεως των τηλεοπτικών δικαιωμάτων.

21. Ενώπιον τέτοιων ιδιαιτεροτήτων, πριν αξιολογηθεί το συμβατό με το κοινοτικό δίκαιο εθνικής ρυθμίσεως όπως ο νόμος Évin, είναι σκόπιμο να εξετασθεί η αρμοδιότητα του Δικαστηρίου να αποφανθεί επί του προδικαστικού ζητήματος. Συγκεκριμένα, το παραδεκτό της παρούσας αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως αμφισβητήθηκε ανοικτά τόσο από τη Γαλλική Κυβέρνηση όσο και από την Επιτροπή, η οποία μάλιστα έστρεψε τις γραπτές της παρατηρήσεις μόνο στην πτυχή αυτή, παραλείποντας εντελώς να λάβει θέση επί της ουσίας του ζητήματος. Παρά το ότι κατέληξε σε αντίθετα συμπεράσματα, κατά τα λοιπά η ίδια η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου εξέτασε τη σημασία του προβλήματος, αφιερώνοντας στο παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ένα μέρος των παρατηρήσεών της. Κατά συνέπεια, η πτυχή αυτή πρέπει να εξετασθεί πρώτη.

23. Ομοίως, η Επιτροπή θεωρεί ότι το ερώτημα είναι απαράδεκτο καθόσον η Newcastle ουδόλως ήταν υποχρεωμένη να τηρήσει τις επίμαχες διατάξεις. Επομένως, και κατά την Επιτροπή, η συμπεριφορά της εταιρίας αυτής υπαγορεύθηκε μόνον από τον φόβο να χαθεί το αντάλλαγμα που είχε συμφωνηθεί για τα δικαιώματα τηλεοπτικής μεταδόσεως του σχετικού αγώνα ή γενικότερα από την ανησυχία να διακυβευθεί η δυνατότητα μελλοντικής πωλήσεως σε γαλλικούς τηλεοπτικούς σταθμούς των δικαιωμάτων μεταδόσεως των αγώνων της. Εξάλλου, κατά την Επιτροπή, η παρατεθείσα από το εθνικό δικαστήριο αιτιολογία της διατάξεως περί παραπομπής είναι για δύο λόγους ανεπαρκής: πρώτον, το εθνικό δικαστήριο δεν διευ-

7 — Εν προκειμένω, δύναται να αναφερθεί ειδικά η περιεχόμενη στη διάταξη περί παραπομπής δήλωση του οικονομικού διευθυντή της Newcastle, η οποία παρατέθηκε στο σχετικό με τα πραγματικά περιστατικά μέρος των προτάσεών μου (σημείο 17).

κρίνισε πάνω σε ποια βάση η Newcastle θα μπορεί να επικαλεσθεί ως λόγο δικαιολογήσεώς της τη γαλλική ρύθμιση, οπότε δεν παρέσχε κάποια ένδειξη ως προς τη σημασία των ερωτημάτων για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης· δεύτερον, δεν διευκρίνισε αν, και με βάση ποιον κανόνα, ο φόβος χρηματικών απωλειών δύναται να δικαιολογήσει την ανάμειξη σε σύμβαση μεταξύ τρίτων.

24. Αντιθέτως, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι το ζήτημα έχει σημασία για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης, αλλά παραθέτει προς τούτο λόγους οι οποίοι δεν αναφέρθηκαν ρητώς από εθνικό δικαστήριο. Συγκεκριμένα, κατά το Ηνωμένο Βασίλειο, η μετάδοση στη γαλλική τηλεόραση του αγώνα Newcastle-Metz ενδέχεται να ρυθμίζεται από ρήτρα της συμβάσεως μεταξύ της Newcastle και της CSI. Κατά συνέπεια, η Newcastle ενδέχεται να αναμείχθηκε στη συμφωνία των Bacardi και Cellier με την Dorna όχι διότι οι διατάξεις του νόμου Évin ευθέως της επέβαλλαν να το πράξει, αλλά για να μην αθετήσει μια συμβατική υποχρέωση που ρητώς ή σιωπηρώς είχε ως αντικείμενο την τήρηση της γαλλικής ρυθμίσεως σχετικά με τη μετάδοση του αγώνα. Στο μέτρο αυτό, και υπό την προϋπόθεση αυτή, το Ηνωμένο Βασίλειο θεωρεί ότι το ζήτημα σχετικά με το κύρος της γαλλικής ρυθμίσεως έχει όντως σημασία για την απόφανση στην κύρια δίκη.

25. Οι Bacardi και Cellier, οι οποίες κατά τη γραπτή διαδικασία δεν έλαβαν θέση επί του σημείου αυτού, κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση υπενθύμισαν ότι ενώπιον του High Court η Newcastle επεδίωξε να δικαιολογήσει τις οδηγίες προς την Dorna υποστηρίζοντας ότι, αν οι οδηγίες αυτές δεν είχαν δοθεί, ο τρόπος που θα εκτελείτο η σύμβαση με τον γαλλικό τηλεοπτικό σταθμό θα μπορούσε να θεωρηθεί παράνομος με γνώμονα τον γαλλικό νόμο. Εξάλλου, διευκρίνισαν ότι δεν αμφισβητούν ότι η συμπεριφορά της Newcastle «υπαγορεύτηκε από την ύπαρξη και από τα αποτελέσματα του γαλλικού νόμου», αλλά θεωρούν ότι τούτο δεν μπορεί να δικαιολογήσει το διάβημά της προς την Dorna, δεδομένου ότι ο γαλλικός νόμος είναι ασύμβατος με το κοινοτικό δίκαιο.

Εκτίμηση

26. Ερχόμενος στην αξιολόγηση του προβλήματος, νομίζω πρώτα από όλα ότι είναι σκόπιμο να υπενθυμίσω ότι, κατά πάγια νομολογία, κατ' αρχήν, «απόκειται αποκλειστικώς στο εθνικό δικαστήριο, που έχει επιληφθεί της διαφοράς και φέρει την ευθύνη της μέλλουσας να εκδοθεί δικαστικής αποφάσεως, να εκτιμήσει, λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιομορφίες της υποθέσεως, τόσο την ανάγκη μιας προδικαστικής αποφάσεως για την έκδοση της δικής του αποφάσεως όσο και το λυσιτελές των ερωτημάτων που υποβάλλει στο Δικαστήριο» [8].

27. Ωστόσο, ως γνωστόν, το Δικαστήριο διατηρεί ένα περιθώριο εκτιμήσεως όσον αφορά τις αξιολογήσεις των εθνικών δικαστηρίων, το οποίο μπορεί να φθάσει μέχρι

8 — Απόφαση της 13ης Ιουλίου 2000, C-36/99, Idéal Tourisme (Συλλογή 2000, σ. I-6049, σκέψη 20). Βλ., στο ίδιο πνεύμα, μεταξύ άλλων τις αποφάσεις της 15ης Δεκεμβρίου 1995, C-415/93, Bosman (Συλλογή 1995, σ. I-4921, σκέψη 59), και της 15ης Ιουνίου 1999, C-421/97, Tarantik (Συλλογή 1999, σ. I-3633, σκέψη 33).

του σημείου να αποκλειστεί, όταν χρειάζεται, το παραδεκτό της αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως. Ειδικότερα, σε ορισμένες περιπτώσεις το Δικαστήριο «έκρινε ότι αδυνατεί να απαντήσει σε προδικαστικό ερώτημα υποβληθέν από εθνικό δικαστήριο όταν προδήλως προκύπτει ότι η ερμηνεία ή η εκτίμηση του κύρους ενός κοινοτικού κανόνα που ζητεί το εθνικό δικαστήριο δεν έχει καμία σχέση με το υποστατό ή το αντικείμενο της διαφοράς της κύριας δίκης [ή] όταν το πρόβλημα είναι υποθετικής φύσεως» [9]. Επομένως, κατά τη νομολογία αυτή, «[α]ν προκύπτει ότι το υποβληθέν ερώτημα είναι προδήλως άσχετο με την επίλυση της [...] διαφοράς, το Δικαστήριο είναι υποχρεωμένο να απόσχει από την έκδοση αποφάσεως» [10]. Στο πλαίσιο αυτό, έχει επίσης διευκρινιστεί ότι «[γ]ια να παράσχουν τη δυνατότητα στο Δικαστήριο να εκπληρώσει την αποστολή του σύμφωνα με τη Συνθήκη είναι απαραίτητο τα εθνικά δικαστήρια να εξηγούν τους λόγους, όταν οι λόγοι αυτοί δεν προκύπτουν σαφώς από την δικογραφία, για τους οποίους φρονούν ότι η απάντηση στα ερωτήματά τους είναι αναγκαία για την επίλυση της διαφοράς» [11].

28. Εξάλλου, στο πλαίσιο των προτάσεών μου, έχει ενδιαφέρον να παρατηρηθεί ότι, σύμφωνα με τη νομολογία, κατά την αξιολόγηση του παραδεκτού μιας αιτήσεως για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως «το Δικαστήριο οφείλει να επιδεικνύει ως προς αυτό ιδιαίτερη προσοχή, όταν επιλαμβάνεται, στο πλαίσιο διαφοράς μεταξύ ιδιωτών, ενός ερωτήματος που έχει ως σκοπό να παράσχει τη δυνατότητα στον δικαστή να εκτιμήσει αν η νομοθεσία ενός άλλου κράτους μέλους συμβιβάζεται με το κοινοτικό δίκαιο» [12].

29. Κατόπιν αυτού, πρέπει να παρατηρήσω ότι στην ουσία η διάταξη περί παραπομπής δικαιολογεί τη σημασία του προδικαστικού ζητήματος υπενθυμίζοντας την οπτική γωνία των διαδίκων, οι οποίοι άλλωστε, όπως υπογράμμισε και η Επιτροπή, πέραν της παρούσας διαδικασίας, φαίνεται να έχουν κοινό συμφέρον να κηρυχθεί το ασύμβατο του νόμου Évin με το κοινοτικό δίκαιο [13]. Ειδικότερα, η διάταξη περί παραπομπής εκθέτει, αφενός, ότι, κατά τις Bacardi και Cellier, η ανάμειξη της Newcastle στις συμφωνίες τους με την Dorna «δεν μπορεί να δικαιολογηθεί υπό το φως των διατάξεων του νόμου Évin δεδομένου ότι οι διατάξεις αυτές στερούνται νομιμότητας βάσει του άρθρου 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρου 49 ΕΚ)» και, αφετέρου, ότι η Newcastle αμύνθηκε ισχυριζόμενη μεταξύ άλλων ότι «οι οδηγίες προς την Dorna να αφαιρέσει τις διαφημίσεις των Bacardi και Cellier δικαιολογούνται βάσει των διατάξεων του νόμου Évin, καθόσον οι διατάξεις του νόμου Évin είναι συμβατές με το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ». Από την πλευρά του, όταν διευκρίνισε τους λόγους για τους οποίους έθεσε το προδικαστικό ζήτημα, το High Court περιορίστηκε να εκθέσει ότι το ζήτημα της νομιμότητας των διατάξεων του νόμου Évin «βρίσκεται στο επίκεντρο της υποθέσεως».

9 — Προαναφερθείσα απόφαση Idéal Tourisme, σκέψη 20. Βλ. επίσης τις αποφάσεις της 16ης Ιουλίου 1992, C-343/90, Lourenço Dias (Συλλογή 1992, σ. I-4673, σκέψεις 17 και 18) καθώς και C-83/91, Meilicke (Συλλογή 1992, σ. I-4871, σκέψη 25), την προαναφερθείσα απόφαση Bosman, σκέψη 61, και την απόφαση της 9ης Μαρτίου 2000, C-437/97, EKW και Wein & Co (Συλλογή 2000, σ. I-1157, σκέψη 52).

10 — Προαναφερθείσα απόφαση Lourenço Dias, σκέψη 20.

11 — Απόφαση της 16ης Δεκεμβρίου 1981, 244/80, Foglia (Συλλογή 1981, σ. 3045, σκέψη 17).

12 — Αυτόθι, σκέψη 30.

13 — Πρβ. το σημείο 17 των προτάσεών μου.

30. Κληθέν από το Δικαστήριο, κατά το άρθρο 104, παράγραφος 5, του Κανονισμού Διαδικασίας, να διευκρινίσει για ποιο λόγο η απάντηση στα προδικαστικά ερωτήματα θεωρήθηκε αναγκαία για τη λύση της διαφοράς, το High Court υπογράμμισε ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο η ευθύνη για τη «ζημία που προκλήθηκε μέσω παροτρύνσεως για την παράβαση συμβατικής υποχρεώσεως» δεν στοιχειοθετείται όταν υπάρχει «δικαιολογία» για την «παρότρυνση» αυτή· στη συνέχεια, διευκρίνισε ότι για να καθοριστεί σε τι μπορεί να συνίσταται μια τέτοια «δικαιολογία» πρέπει οπωσδήποτε να γίνει αναφορά στη «δίκαια κρίση» του δικαστή, ο οποίος πρέπει να λάβει υπόψη όλες τις σχετικές περιστάσεις. Μετά τη γενική αυτή διατύπωση, το High Court υπενθύμισε ότι στην υπόθεση της κύριας δίκης η Newcastle αμύνθηκε υποστηρίζοντας ότι οι οδηγίες για την αφαίρεση των διαφημίσεων είναι δικαιολογημένες, μεταξύ άλλων, καθόσον «οι οδηγίες αυτές δόθηκαν δεδομένου ότι εύλογα μπορούσε να θεωρηθεί ότι διαφορετικά το αποτέλεσμα θα ήταν να παραβιαστεί η γαλλική ρύθμιση». Από την πλευρά τους, οι ενάγουσες εταιρίες απάντησαν ότι η άμυνα αυτή που στηρίζεται στο εθνικό δίκαιο «δεν μπορεί να γίνει δεκτή κατά το κοινοτικό δίκαιο, καθόσον ο νόμος Évin είναι ούτως ή άλλως αντίθετος προς το άρθρο 59 της Συνθήκης ΕΚ (νυν άρθρο 49 ΕΚ), το οποίο έχει άμεσο αποτέλεσμα». Κατά συνέπεια, πάνω σε αυτή τη βάση, το High Court εκτίμησε ότι, για την ορθή διεξαγωγή της δίκης, ήταν ενδεδειγμένο να ζητήσει από το Δικαστήριο την επίλυση με προδικαστική απόφαση του ζητήματος κοινοτικού δικαίου που ήγειραν οι διάδικοι.

31. Νομίζω ότι από την απάντηση αυτή μπορεί να συναχθεί ότι η αίτηση για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως στηρίζεται στην οπτική γωνία των διαδίκων, κατά τους οποίους:

i) η Newcastle εύλογα μπορούσε να θεωρήσει ότι αν δεν επενέβαινε δίνοντας οδηγίες στην Dorna η παράλειψή της θα είχε ως συνέπεια να παραβιαστεί ο νόμος Évin και

ii) η πρόθεση να αποφευχθεί παράβαση του νόμου Évin μπορεί «να δικαιολογήσει» την επέμβαση της Newcastle, και επομένως να αποκλείσει την ευθύνη της, μόνον αν ο νόμος αυτός θεωρηθεί συμβατός με το κοινοτικό δίκαιο.

Κατά συνέπεια, πάνω σε αυτή τη βάση, το High Court έκρινε σκόπιμο να ερωτήσει το Δικαστήριο σχετικά με το συμβατό του νόμου Évin με το άρθρο 49 ΕΚ.

32. Ωστόσο, κατ' αυτόν τον τρόπο το High Court δείχνει ότι στηρίζει τη λυσιτέλεια του προδικαστικού ζητήματος μόνο στην επιχειρηματολογία των διαδίκων, λαμβανομένου υπόψη ότι στη διάταξη περί παραπομπής δεν γίνεται νύξη κάποιας εκτιμήσεως, ούτε καν prima facie, σχετικά με το βάσιμο της επιχειρηματολογίας αυτής, και ιδίως σχετικά με τις νομικές προϋποθέσεις βάσει των οποίων οι διάδικοι υποστηρίζουν ότι η λύση της διαφοράς της κύριας δίκης εξαρτάται από το συμβατό της γαλλικής ρυθμίσεως με το κοινοτικό δίκαιο.

33. Ειδικότερα, το High Court δεν διευκρίνισε αν κατά την κρίση του, στην περίπτωση που ο νόμος Évin κηρυχθεί συμβατός με το κοινοτικό δίκαιο, το διάβημα προς την Dorna θα πρέπει να θεωρηθεί «δικαιολογημένο» καθόσον η Newcastle, όπως υποστήριξε με τις προτάσεις της στην κύρια δίκη, «εύλογα» μπορούσε να θεωρήσει ότι στην αντίθετη περίπτωση η παράλειψή της θα είχε ως συνέπεια να παραβιαστεί η γαλλική ρύθμιση. Εφόσον το αιτούν δικαστήριο δεν έλαβε θέση στο σημείο αυτό, η σημασία του προδικαστικού ζητήματος για την υπόθεση της κύριας δίκης εξαρτάται μόνον από το αν γίνει δεκτό ένα επιχείρημα της Newcastle, το οποίο άλλωστε είναι σε μεγάλο βαθμό συζητήσιμο καθόσον εμφανώς στηρίζεται σε εσφαλμένη ερμηνεία της γαλλικής ρυθμίσεως. Συγκεκριμένα, δεν φαίνεται και τόσο «εύλογο» να θεωρηθεί ότι η παράλειψη της Newcastle θα είχε ως συνέπεια να παραβιαστεί ο νόμος Évin, καθόσον είναι σαφές ότι, όπως υπογράμμισαν και η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, ο νόμος αυτός δεν επέβαλλε καμία υποχρέωση στην αγγλική εταιρία και μόνον ο γαλλικός τηλεοπτικός σταθμός που είχε αποκτήσει τα δικαιώματα μεταδόσεως θα μπορούσε να είναι υπεύθυνος για την παράβαση του νόμου αυτού. Και τούτο, χωρίς να ληφθεί υπόψη ότι, όπως παρατήρησαν και η Γαλλική Κυβέρνηση και η Επιτροπή, κάλλιστα μπορούν να υπάρξουν αμφιβολίες και ως προς το αν είναι ουσία βάσιμος ο ισχυρισμός της Newcastle, λαμβανομένου υπόψη ότι από μερικά στοιχεία που αναφέρει η ίδια η διάταξη περί παραπομπής μπορεί να θεωρηθεί ότι η επέμβαση της εταιρίας αυτής υπαγορεύθηκε μάλλον από τον φόβο να χάσει τηλεοπτικά έσοδα στην περίπτωση που ο γαλλικός σταθμός αρνείτο να μεταδώσει τον αγώνα [14].

34. Πάντως, ακόμη και αν γίνει δεκτός ο ισχυρισμός της Newcastle ότι η πρόθεσή της να αποφευχθεί μια απροσδιόριστη παράβαση του νόμου Évin δικαιολογεί το διάβημά της προς την Dorna, παραμένει το γεγονός ότι το High Court δεν διευκρίνισε αν κατά την κρίση του η δικαιολογία αυτή θα καταρρεύσει, όπως υποστηρίζουν οι Bacardi και Cellier, στην περίπτωση που το Δικαστήριο κηρύξει ασύμβατη με το κοινοτικό δίκαιο μια ρύθμιση όπως η γαλλική. Συγκεκριμένα, αν γίνει δεκτό ότι η πρόθεση να αποφευχθεί παράβαση της ρυθμίσεως αυτής αποτελεί βάσιμη δικαιολογία για τη συμπεριφορά της Newcastle (οπότε αν γίνει δεκτό ότι αποκλείεται η ευθύνη της), δεν είναι σαφές για ποιον λόγο η δικαιολογία αυτή θα πρέπει αυτομάτως να καταρρεύσει αν κηρυχθεί αντίθετη προς το κοινοτικό δίκαιο η ρύθμιση που η Newcastle θέλησε να διασφαλίσει. Υπό το φως των αρχών της ασφαλείας δικαίου και της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης, και με δεδομένο το τεκμήριο συμφωνίας των εθνικών κανόνων με το κοινοτικό δίκαιο, θα έλεγα μάλλον το αντίθετο. Συγκεκριμένα, νομίζω ότι είναι τουλάχιστον αμφίβολο αν μπορεί να καταλογιστεί σε υποκείμενο δικαίου που τήρησε τον νόμο κράτους μέλους (του οποίου η παράβαση επισύρει ποινικές κυρώσεις) το γεγονός ότι στη συνέχεια ο νόμος αυτός κηρύχθηκε ασύμβατος με το κοινοτικό δίκαιο.

35. Κατά συνέπεια, με το να μη λάβει θέση επί των προκαταρκτικών αυτών ζητημάτων, το High Court δεν διευκρίνισε για ποιους λόγους, *κατά την κρίση του*, είναι αναγκαίο

14 — Βλ., συναφώς, τις δηλώσεις του οικονομικού διευθυντή της Newcastle, που παρατέθηκαν στο σημείο 17 των προτάσεών μου.

για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης να κρίνει το Δικαστήριο αν μια ρύθμιση όπως αυτή του νόμου Évin είναι συμβατή με το άρθρο 49 ΕΚ. Επομένως, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της υπό εξέταση υποθέσεως, θεωρώ ότι, ελλείψει προτέρας εκτιμήσεως της νομικής επιχειρηματολογίας στην οποία στηρίζεται η ανάγκη της προδικαστικής παραπομπής, το ζήτημα που εγέρθηκε έχει εντελώς υποθετικό χαρακτήρα, δεδομένου ότι είναι τουλάχιστον αβέβαιο αν η απόφαση του Δικαστηρίου θα είναι χρήσιμη για τη λύση της διαφοράς της κύριας δίκης και δεν θα αποτελεί μόνον ένα βολικό νομολογιακό προηγούμενο που οι διάδικοι θα μπορούν να επικαλεστούν σε άλλες περιπτώσεις.

36. Κατά τα λοιπά, δεν νομίζω ότι η λυσιτέλεια του προδικαστικού ζητήματος μπορεί να στηριχθεί, όπως ισχυρίζεται η Κυβέρνηση του Ηνωμένου Βασιλείου (μέρος των επιχειρημάτων της οποίας οι Bacardi και Cellier επανέλαβαν κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση), στο ότι η Newcastle προέβη στο διάβημά της προς την Dorna όχι επειδή οι διατάξεις του νόμου Évin ευθέως της το επέβαλλαν, αλλά για να μην αθετήσει τις υποχρεώσεις που είχε από τη σύμβαση με τη CSI. Συγκεκριμένα, η λυσιτέλεια του προδικαστικού ζητήματος δεν στηρίχθηκε σε αυτή τη βάση από το High Court το οποίο, σε απάντηση της αιτήσεως παροχής διευκρινίσεων που του απηύθυνε το Δικαστήριο, ούτε καν ανέφερε τη σύμβαση μεταξύ της Newcastle και της CSI. Ακόμη και στην περίπτωση αυτή, θα παρέμενε μυστήριο για ποιον λόγο η δικαιολογία που συνίσταται στην πρόθεση τηρήσεως της συμβάσεως με τη CSI θα καταρρεύσει αν το Δικαστήριο κηρύξει ασύμβατη με το άρθρο 49 ΕΚ μια ρύθμιση όπως αυτή του νόμου Évin.

37. Επομένως, υπό το φως των σκέψεων που εκτέθηκαν πιο πάνω και λαμβανομένων υπόψη των ιδιαιτεροτήτων της υπό εξέταση υποθέσεως, θεωρώ ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των προδικαστικών ερωτημάτων που διατύπωσε το High Court.

Συμπέρασμα

38. Κατά συνέπεια, βάσει των πιο πάνω σκέψεων, προτείνω να κριθεί ότι το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να αποφανθεί επί των προδικαστικών ερωτημάτων που έθεσε το High Court.